

РЕШЕНИЕ

№ 12489

гр. София, 09.04.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, IX КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ,
в публично заседание на 14.03.2025 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Зорница Дойчинова

ЧЛЕНОВЕ: Диляна Николова
Геновева Йончева

при участието на секретаря Светла Гечева и при участието на прокурора Цветослав Вергов, като разгледа дело номер **630** по описа за **2025** година докладвано от съдия Геновева Йончева, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по чл. 208 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), вр. чл. 285, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).

Образувано е по касационни жалби, подадени от Е. Н. С., чрез процесуалния му представител адв. И. С., и от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ /ГДИН/, чрез юрк. Н. Д., срещу решение № 13145 от 29.07.2024 г. по адм. дело № 933/2024 г. по описа на АССГ, I отделение, 21-ви състав, с което по предявен от Е. Н. С. иск ГДИН е осъдена да му заплати сумата от 500 лв. - обезщетение за неимуществени вреди за периода от 21.12.2023 г. до 29.01.2024 г., претърпени от противоправно бездействие на служители на ответника, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба – 29.01.2024 г. до окончателното изплащане на сумата, като в останалата част - за сумата над 500,00 лв. до претендирания от С. размер от 10000,00 лв., предявеният иска е отхвърлен.

Касационният жалбоподател Е. Н. С. оспорва преценката на съда за размера на обезщетението. Счита, че неправилно е установен действителния период на въздействието на неблагоприятните за ищеца битови условия. Не било съобразил, че в помещението, в което е бил настанен касатора през исковия период не е имал достъп до постоянно течаща вода, свободната разполагаема площ била по-малко от изискуемите 4 кв. м., след приспадане на мебелите в килията. Претендира пълния

размер на заявеното с исковата молба обезщетение, както и присъждане на разноски. ГДИН оспорва първоинстанционното решение в осъдителната му част, считайки, че е неправилно поради нарушение на материалния закон и необоснованост. Възразява срещу заключението, че в исковия период ищецът С. бил поставен в неблагоприятни условия в ЗОЗТ „К.“. Намира за доказано от данните по делото, че в спалните помещения на ЗОЗТ имало течаща, както топла, така и студена вода. Обстоятелството, че същата била осигурявана по график не било по вина на администрацията на ГДИН. Отделно твърди, че не бил доказан вредоносния резултат от твърдяното бездействие на касатора. Моли обжалваното решение да бъде отменено в осъдителната му част. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Всяка страна оспорва касационната жалба на другата.

Представителят на Софийска градска прокуратура дава заключение за основателност на касационната жалба на ГДИН и неоснователност на касационната жалба на С..

Административен съд София – град, IX-ти касационен състав, като се запозна с обжалваното съдебно решение, съобрази доводите и възраженията на страните и обсъди наведените касационни основания и тези по чл. 218, ал. 2 от АПК, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Касационните жалби са допустими, като подадени от легитимирани лица, в срока по чл. 211, ал. 1 от АПК, срещу съдебен акт, който подлежи на касационен контрол. Разгледани по същество, са неоснователни.

Атакуваното съдебно решение е постановено в производство по чл. 203 АПК, вр. чл. 284-285 ЗИНЗС, по предявен иск от Е. Н. С. за присъждане на обезщетение в размер на 10 000 лв. за претърпени неимуществени вреди от незаконосъобразно бездействие на служители на ГДИН по осигуряване на нормални битови и хигиенни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“. Конкретните упреци на ищеца срещу ответника се свеждат до недостатъчна жилищна площ, лоши битови и хигиенни условия с влага и течове в килията по време на дъжд, наличие на хлебарки, гризачи и дървеници в килиите, лоши условия за ползване на общите бани и тоалетни в закритата част на затвора, липса на санитарен възел извън килиите за ползване по време на престоя на открито, негодна за консумация вода и често спиране поради остаряла материална база, липса на медицинско лице в затвора през по-голяма част от времето.

След анализ на събраните по делото писмени и гласни доказателства –справки, докладни записки, графици на водоподаването и др., вкл. показанията на свидетелите И. С. Р. и Г. В. И., исковата претенция на Е. Н. С. е уважена частично от състава на АССГ - за периода от 01.12.2023 г. до подаване на исковата молба /29.01.2024г./, вследствие на което ГДИН е осъдена да заплати на ищеца сумата от 500,00 лв., ведно със законната лихва от датата на предявяване на иска – 29.01.2024 г., до окончателното ѝ изплащане. Присъдени са и сумите на реализираните в производството разноски - 10 лв. за държавна такса и 65 адвокатски хонорар съобразно уважената част от иска. В останалата част исковата претенция е отхвърлена за разликата до предявения размер от 10 000 лв. като неоснователна.

Постановеният правен резултат е основан на анализ на изискуемите за основателността на предявения иск материално-правни предпоставки, приетото за установено бездействие на служителите на ответника да осигурят на ищеца минималната жилищна площ от 4 кв. метра за исковия период и преценката за доказани вреди по отношение на липсата на постоянно течаща вода по време на

престоя в ЗОЗТ „К.“.

Решението е валидно, допустимо и правилно.

Съдът е изяснил напълно фактическата обстановка по делото, събрал е допустими и относими за правилното решаване на спора доказателства, като ги е обсъдил и анализирал в тяхната взаимна връзка и при съобразяване на разпоредбата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС е направил обосновани правни изводи.

Съгласно чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3 от същия закон. Според чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС, осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според ал. 2 на същата разпоредба, за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

Тълкуването на цитираните разпоредби налага извода, че е установено задължение за затворническата администрация за осигуряване на благоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ и мярката „задържане под стража“.

Първоинстанционният съд правилно е идентифицирал изискуемите за основателността на иска по чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС кумулативни предпоставки: действие или бездействие на орган по изпълнение на наказанията в нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, причинени вреди в резултат на извършените действия или бездействия и причинно-следствена връзка между настъпилите имуществени или неимуществени вреди и действията или бездействията на съответната администрация. В тази насока вярно е установил и не се спори за това, че Е. Н. С. е бил настанен във 2-ро спално помещение на 4-та група в ЗОЗТ „К.“ през процесния период, който сам е определил в исковата си молба и допълнението към нея /от датата на разпределението му в ЗОЗТ „К.“ – 21.12.2023 г. до датата на подаване на исковата молба – 29.01.2024 г./. Противно на твърденията му в касационната жалба, първоинстанционният съд е приел за основателни оплакванията му за нарушение на изискването за минимална жилищна площ от 4 кв.м. След подробен анализ на събраните доказателства АССГ коректно е констатирал, че към момента на настаняването на С. във второ спално помещение, в същото е имало настанени 6 човека. С ищеца броят им се е увеличил на 7. При квадратура на спалното помещение от 36.290 кв. м. и средно пребиваващи 7 лишени от свобода, обосновано е прието, че един лишен от свобода е разполагал с 5 кв. м., от които следва да се извадят мебелите – легла, маса, столове и шкафови. При тези данни обосновано е прието за установено бездействието на служителите на ответника да осигурят на ищеца минималната жилищна площ от 4 кв. метра за исковия период, в който ищецът е бил настанен в ЗОЗТ „К.“. Съответни на доказателствената съвкупност са и установяванията във връзка с редовността на водоподаването. Настъпилите вреди са следствие на доказано неблагоприятни условия на помещението, в което е бил настанен С., поради което правилен се явява извода на

съда за основателност на претенцията по чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС.

Друго не следва от твърденията в касационната жалба на ГДИН, тъй като съгласно чл. 20, ал. 3 от Правилника за прилагане на ЗИНЗС, лишените от свобода лица следва да имат постоянен достъп до течаща вода. Фактът, че в ЗОЗТ „К.“ достъпът до течаща вода е бил по график през процесния период кореспондира с оплакванията на ищеца в първоинстанционното производство за нарушение на горепосочената разпоредба и нарушение на чл.3, ал.1 ЗИНЗС. Тук следва да се отбележи, че отговорността на държавата за причинените вреди по чл. 284, ал.1 ЗИНЗС е обективна, поради което е без значение по чия вина и по какви причини е бил наложен график във водоподаването. Обективният характер на отговорността по този текст от ЗИНЗС означава, че държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са виновно причинени.

Съгласно чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС, в случаите по ал. 1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното. Ето защо, противно на доводите на ГДИН, ищецът в първоинстанционното производство не дължи доказването на неимуществените вреди, когато е налице нарушение на чл. 3 ЗИНЗС, както и на чл. 3 от ЕКПЧОС. Отделно от горното, касационната инстанция счита за безспорно установено наличието на причинно-следствена връзка между настъпилите вреди и бездействието на затворническата администрация. Недостатъчната жилищна площ, липсата на постоянно течаща вода и хигиенни препарати от първа необходимост, съобразно стандарта, установен в чл.43, ал.4 ЗИНЗС, са безспорно условия, унижаващи човешкото достойнство, без да е необходимо да увреждат здравето на потърпевшия, какъвто е процесния случай.

По отношение на доводите и в двете касационни жалби за определения размер на обезщетение, касационният състав намира същия за справедливо определен за сумата от 500 лева, предвид следните съображения:

Съобразно задължителните указания, дадени в т. II от ППВС № 4/1968 г. понятието "справедливост" по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно понятие. То е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се вземат предвид от съда при определяне размера на обезщетението. Справедливият размер на обезвредата следва да почива на обективни критерии и да бъде адекватен от претърпените вреди. Обезщетението трябва е съразмерно с вредите и да отговаря както на конкретните данни по делото, така и на обществените представи за справедливост. В съдебното производство по присъждане на обезщетение, посочените неимуществени вреди следва да намерят материален израз, който законът в нормата на чл. 52 ЗЗД определя по справедливост, макар неимуществените вреди да нямат стойностно изражение и да не подлежат на аритметично изчисляване. В тази връзка, съдът е съобразил обстоятелството, че периодът на доказано бездействие на администрацията по изпълнение на задължението за осигуряване на минимална жилищна площ, постоянно течаща вода и санитарно-хигиенни препарати от първа необходимост е продължил около един месец (от 21.12.2023 г. - 29.01.2024 г.), като е отчел, че от неблагоприятните битови условия за С. не са настъпили здравословни увреждания, както и че исковата молба е била уважена по три от общо седем оплаквания, за които общата претенция е била в размер на 10 000 лева. Предвид значимостта на защитените права по чл. 3 от ЗИНЗС, както и

по чл. 3 от ЕКЗПЧОС, то определеното от първоинстанционния съд обезщетение в размер на 500 лв. е съответно на претърпените неимуществени вреди по посочените три пункта. Ето защо, касационната инстанция намира, че така определения размер на обезщетението представлява справедлив размер, поради което правилно, в останалата част до претендирания размер от 10 000 лв., искът е отхвърлен като неоснователен.

В обобщение настоящият касационен състав намира, че първоинстанционното решение е правилно в неговата цялост. Подадените касационни жалби са неоснователни.

При този изход на спора не следва да бъдат присъждани разноски на страните по делото.

Воден от горното и на основание чл. 221, ал. 2 АПК, във връзка с чл. 285, ал. 1 ЗИНЗС, Административен съд София-град, IX – ти касационен състав

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 13145/29.07.2024 г. по адм. дело № 933/2024 г. по описа на Административен съд София – град, I отделение, 21-ви състав.

Решението е окончателно.

Председател:

Членове: